

Verkostotyön merkitys terveysalan koulutuksen kehittämisessä ja yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa

Seppänen Salla

30.11.2017 ::

Verkostoissa työskentely on tämän päivän toiminnassamme keskeistä. Jokainen meistä voi listata usean verkoston, jossa toimii. Henkilökohtaisesti koen, että terveysalan verkosto on tärkeä koulutuksen kehittämiselle. Olen ollut verkoston toiminnassa aktiivisesti mukana vuodesta 2006 lähtien ja olen vuoden 2017 alusta toiminut verkoston puheenjohtajana. Verkosto on kehittämisen ja vaikuttamisen työväline, jossa toimitaan yhteisten ja edustetun organisaation tavoitteiden ja odotusten mukaisesti. Verkkoteorian tämän hetkisen käsityksen mukaan elinvoimaisimpia ovat mittakaavattomat verkostot, jotka ovat yleensä kompleksisia. [\[1\]](#) Tällaisena voitaneen pitää terveysalan verkostoa.

Terveysalan verkosto perustettiin ammattikorkeakoulujen yhteiseksi tiedonjako- ja vaikuttamisfoorumiksi ammattikorkeakoulujen terveysalojen koulutuksen johtajille ammattikorkeakoulujen vakinaistamisen jälkeen. Verkosto on toiminut siitä saakka keskeytyksettä, joten sen toiminta on ammattikorkeakoulujen historian aikaperspektiivillä tarkasteltuna vakiintunutta. Tällä hetkellä verkosto toimii ammattikorkeakoulujen rehtorineuvoston [Arene ry:n](#) alaisuudessa, Sosiaali- ja terveysalan kehittämisryhmän terveysalan jaostona. **Kajaleena Serlo** on [artikkelissaan](#) kuvannut ammattikorkeakoulun toimijan roolista terveysalan ja

SOTELI-verkoston toimintaa. Tässä artikkelissa kuvaan terveysalan verkoston toimintaa koulutuksen kehittämisen ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen näkökulmasta.

Strategia ohjaa terveysalan verkoston toimintaa

Terveysalan verkoston toimintaa ohjaa sen strategia, joka laaditaan kolmelle vuodelle. Verkoston ensimmäinen strategia luovutettiin juhlallisesti silloiselle opetusministeri **Maija Raskille** (Rask toimi opetusministerinä 15.4.1999–16.4.2003). Strategian merkitys korostuu erityisesti viestittäessä verkoston toiminnasta verkostoon kuuluvissa ammattikorkeakouluissa ja ulospäin yhteistyökumppaneille. Strategian toteutumista arvioidaan ja toimenpiteitä tarkennetaan vuosittain yhdessä verkoston jäsenten kanssa.

Vuosien 2017–2019 strategiassa on kolme pääteemaa:

1. Terveysalan koulutuksen profiiliin nostaminen ja proaktiivinen vaikuttaminen sosiaali- ja terveysalan uudistuksessa (sote-uudistus).
2. Yhteisöllisen oppimis- ja työskentelykulttuurin edistäminen.
3. Koulutuksen laadunvarmistaminen.

Teemojen alle on täsmennetty verkoston toiminnalliset tavoitteet. ^[2]

Tavoite 1. Koulutuspoliittinen vaikuttaminen terveysalan koulutuksen kehittämisen edellytyksiin alueellisesti (sote-alueet, maakuntahallinto) ja valtakunnallisesti (STM, OKM, Arene ry ja terveysalan ammattijärjestöt) nostavat esille sote-uudistuksen, joka on keskusteluttanut ja edelleen keskusteluttaa. Sote-uudistus muuttaa merkittävästi palvelujen tarjontaa ja asiakkaan asemaa. Uudistuksen tavoitteena ovat tehokkaat ja vaikuttavat toimintatavat, ihmisten hyvinvointi ja terveyserojen vähentyminen. Uudistuksessa korostetaan, että palvelujen yhdenvertainen saatavuus taataan ja samalla lisätään asiakkaan valinnanvapautta. Hoitopolut tulee saada sujuviksi ja digitaalisia palveluja lisätään kaikissa julkisissa palveluissa. ^[3]

Sote-uudistus haastaa terveysalan koulutuksen tuottamaan osaamista erityisesti asiakaslähtöisyyden, palvelujen kehittämisen ja koordinoinnin sekä digitalisaation osalta. Samalla se tarjoaa ammattikorkeakouluille mahdollisuuden vaikuttaa tuleviin sote-ratkaisuihin niin maakuntien kuin valtakunnan tasolla. Alueellisessa vaikuttamisessa haasteellista on päästä mukaan keskusteluun, jossa soten tulevaisuutta rakennetaan maakunnan tasolla. Valtakunnallisessa vaikuttamisessa tärkeitä yhteistyökumppaneita ovat sosiaali- ja terveysministeriö (STM), opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM), terveysalan ammattijärjestöt ja Sairaanhoidon alijärjestö ry. Heidän kanssa käydään jatkuvaa vuoropuhelua.

Tavoite 2. Avoin tiedottaminen terveysalan koulutusten kehittämisessä ja profiloinnissa, jota tehdään ammattikorkeakoulujen kesken sekä yhteistyökumppaneiden ja sidosryhmien suuntaan. Terveysalaan kuuluu useita ammattikorkeakoulututkintoja, joissa on omat niin sanotut substanssiasiantuntijaverkostot. Terveysalan verkosto toimii näiden alakohtaisten asiantuntijakouluttajaverkostojen yhdistävänä tahona päämääränä terveysalan vetovoiman ja koulutuksen arvostuksen lisääminen. Keskeisenä tavoitteena on myös YAMK-tutkintojen yhteinen kehittäminen ja verkostototeutukset, erityisesti niin sanotuilla erikoisaloilla, kuten bioanalytiikka, radiografia ja suunterveydenhoito. Uutena yhteistyöalueena ovat erikoistumiskoulutukset, jotka käynnistyivät vuoden 2016 aikana. Erikoistumiskoulutuksen sopimus edellyttää ammattikorkeakouluilta yhteistyötä ja toteutukset ovat olleet verkostototeutuksia, joista tässä julkaisussa on esimerkkinä [haavahoidon asiantuntija erikoistumiskoulutus](#).

Syksyllä 2017 on verkosto ottanut käyttöön avoimen [blogin](#), jossa tiedotetaan verkoston toiminnasta ja jonne toivotaan myös kannanottoja ja kirjoituksia terveysalan koulutuksen kehittämiseen liittyen.

Tavoite 3. Jaetun asiantuntijuuden edistäminen, mikä mahdollistuu yhteisten seminaarien, oppimateriaalien ja hankkeiden kautta. Juuri nyt ajankohtaista on laajojen koulutuksen kehittämishankkeiden työstäminen OKM:n erityisavustuksen hakemiseen. Tavoitteena on hankkeiden kautta edistää korkeakoulutuksen laadun parantamista ja avointa toimintakulttuuria. ^[4]

Tavoite 4. Terveysalan koulutusten valtakunnallisten osaamisvaatimusten määrittäminen ja varmentaminen tai testaaminen. Terveysalalla ammattikorkeakoulujen tutkinto-kohtaiset yhteistyöverkostot toimivat aktiivisesti ja niiden kautta verkosto saa tietoa muun muassa eri tutkinto-ohjelmien osaamisten määrittämisen vaiheesta. Koulutuksen laadun kehittämisessä tavoitteena on vuoteen 2020 mennessä määrittää terveysalan koulutusten valtakunnalliset osaamisvaatimukset ja kehittää osaamisen varmentamisen malli, jossa pilottina on sairaanhoitajan 180 opintopisteen osaamisen testaaminen.

Digitalisaation kehittäminen terveysalan koulutuksessa on myös kirjattu strategiaan osatavoitteeksi, jonka eteen yhdessä tehdään työtä. Hyvänä esimerkkinä ovat erikoistumiskoulutukset, joihin ammattikorkeakoulut tuottavat yhdessä sähköistä materiaalia sekä kesäopintotarjonta, joka pääosin on verkko-opetuksena toteutuvaa.

Tavoite 5. Digitalisaation edistäminen on tärkeä osa terveysalan ammatillisen osaamisen kehittämistä, jota ammattikorkeakoulut tekevät yhdessä. Hyvänä esimerkkinä ovat erikoistumiskoulutukset, joihin ammattikorkeakoulut tuottavat yhdessä sähköistä materiaalia sekä kesäopintotarjonta, joka pääosin on verkko-opetuksena toteutuvaa.

Terveydenhuollon ammattikenttään vaikuttaminen

Terveysalan verkostolla on edustus terveysalan ammattihenkilöiden neuvottelukunnassa (TANK), jonka puheenjohtaja toimii ylijohtaja **Kirsi Varhila** STM. Neuvottelukunnan tulevan kauden (2017–2019) keskeisiä asioita tulevat olemaan:

- Sosiaali- ja terveysalan uudistuksen (sote-uudistus) toimeenpanon yhteydessä syntyvät uudet osaamis- ja koulutustarpeet sekä ammattihenkilöiden työn- ja tehtävänjakoon liittyvät kysymykset (mukaan lukien moniammatillisuus).
- Terveydenhuollon ammattihenkilöiden uudistamisen valmisteluun osallistuminen.
- Ammatillisen koulutuksen reformi.
- Digitalisaation merkitys henkilöstön kannalta.
- Kuntoutuksen kokonaisuus.
- Lääketieteellisten tiedekuntien kansainvälinen arviointi.

Neuvottelukunnassa toiminen on erittäin tärkeä kanava viedä terveysalan verkoston näkemystä terveysalan ja lääketieteen moniammatilliseen keskusteluun. Sekä myös saada tietoa siitä, mikä sote-kentässä on ajankohtaista.

Tällä hetkellä on menossa ammattihenkilöiden lainsäädännön kokonaisuudistus ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden laki (559/1994) ^[5] on ollut lausunnolla. Ammattikorkeakoulut ovat kommentoineet lakia, joka selkeästi tarvitsee päivitystä. Yhtenä tärkeänä kysymyksenä lain päivityksessä on jatkuvan ammatillisen kehittymisen menettelyiden ja seurannan toimivuus. Koulutuksen merkitys ammattilaisten osaamisen uudistamisessa ja sen varmentamisessa on keskeistä, ja ammattikorkeakoulujen tulee pystyä tarjoamaan joustavasti tarvittavaa koulutusta ja olla myös kehittämässä osaamisen arviointia.

Toinen iso meneillään oleva terveysalan koulutukseen vaikuttava asia on säteilylainsäädännön uudistus, joka edellyttää erityisesti sairaanhoitajien ja suuhygienistien koulutukseen entistä vahvempaa säteilyturvallisuusosaamista. Säteilylaki edellyttää terveydenhuollon ammattihenkilöiden säteilysuojeluosaamista, joka hankitaan pääsääntöisesti tutkintoon johtavassa koulutuksessa sekä erikoistumisen yhteydessä. Vaikka toiminnanharjoittaja vastaa siitä, että työntekijät ovat kelpoisia ja heillä on osaaminen, tulee ammattikorkeakoulujen varmistaa, että tarvittava osaaminen on saavutettavissa tutkinto-ohjelmassa ja että jo työelämässä toimiville ammatilaisille on tarjonnassa tarvittava lisäkoulutus. ^[6]

Uutena on tulossa sairaanhoitajille ja suuhygienisteille rajattu röntgenlähetteen kirjoittamisoikeus, joka edellyttää käytännön kokemusta ja lisäkoulutusta. Rajatun röntgenlähetteen kirjoittamisen valmistelussa on tarvittavaa lisäkoulutusta verrattu sairaanhoitajien lisäkoulutukseen rajatun reseptinkirjoitusosoikeuden saamiseksi. ^[6]

Verkostossa on voimaa

Terveysalan verkoston toiminta on tavoitteellista ja koulutusta kehittävää. Verkoston menestyksen edellytys on, että kaikki terveysalankoulutusta tarjoavat ammattikorkeakoulut ovat sitoutuneet verkoston toimintaan ja resursoivat siihen toimijoilleen työaikaa. Verkosto tarjoaa mahdollisuuden kehittää suomalaista terveysalan koulutusta ammattikorkeakoulujen kesken ja yhdessä työelämän kanssa. Verkoston toiminnan näkyväksi tekeminen nostaa terveysalan koulutusten vetovoimaa ja takaa siten riittävän ja osaavan työvoiman.

Verkostossa toimimalla voimme myös säästää resursseja, kun jaamme osaamista ja kehitämme yhdessä verkko-opetusta, oppimateriaaleja ja hyviä arvointikäytänteitä. Verkostossa on voimaa, jota tarvitsemme terveysalan koulutuksen kehittämiseen.

Lähteet

1. [△]Wikipedia. 2017. Verkosto. Hakupäivä 19.8.2017.
<https://fi.wikipedia.org/wiki/Verkosto>
2. [△]Suomen ammattikorkeakoulujen terveysalan koulutuksen verkosto. www.sivut. Hakupäivä 28.9.2017.
<https://amkterveysala.wordpress.com/>
3. [△]Alueuudistus.fi. www.sivut. Mikä on sote-uudistus? Hakupäivä 28.9.2017.
<http://alueuudistus.fi/mika-on-sote-uudistus>
4. [△]Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2017. Erityisavustus korkeakouluille korkeakoulutuksen kehittämiseen 2018-2020. Hakupäivä 28.9.2017.
http://minedu.fi/avustukset/avustus/-/asset_publisher...
5. [△]Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 1994/559. Hakupäivä 6.10.2017.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940559>
6. [^]^{ab}Bly, R. 2017. Hallituksen esitysluonnos säteilylaiksi – terveydenhuollon ammattihenkilöiden säteilysuojeluosaaminen. Alustus TANK kokous 22.3.2017, Sosiaali- ja terveysministeriö, Helsinki. Julkaisematon lähde.

Metatiedot

Nimeke: Verkostotyön merkitys terveysalan koulutuksen kehittämisessä ja yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa. Teoksessa K. Koivisto, A. Henner & L. Kiviniemi (toim.) Hoitotyön koulutus ja tutkimus- ja kehittämistoiminta – ajankohtaisia ja tulevaisuutta ennakoivia haasteita

Tekijä: Seppänen Salla

Aihe, asiasanat: ammattikorkeakoulut, koulutus, terveysala, vaikuttaminen, verkostot

Tiivistelmä: Terveysalan verkosto on perustettu ammattikorkeakoulujen vakinaistamisen jälkeen terveysalan koulutuksen johtajien toimesta ammattikorkeakoulujen välisen tiedon jakamisen ja koulutuksen kehittämisen foorumiksi.

Verkoston toiminta on vakiintunutta ja nykyisin se toimii ammattikorkeakoulujen rehtorineuvoston Arene ry:n alaisuudessa, terveysalan jaostona. Jokaisesta terveysalan koulutusta järjestävästä ammattikorkeakoulusta on verkostoon nimettyjä varsinainen ja varajäsen. Verkoston toimintaa ohjaa strategia, joka laaditaan kolmeksi vuodeksi ja sen toteutumista arvioidaan vuosittain.

Verkoston tavoitteena on vaikuttaa terveysalan osaamisen kehittämiseen. Verkosto tekee tiivistä yhteistyötä STM:n, OKM:n ja terveysalan ammattijärjestöjen ja liittojen kanssa. Verkoston vahvuus on siinä, että kaikki terveysalan koulutusta järjestävät ammattikorkeakoulut ovat sitoutuneet verkoston toimintaan.

Julkaisija: Oulun ammattikorkeakoulu, Oamk

Aikamääre: Julkaistu 2017-11-30

Pysyvä osoite: <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2017101950199>

Kieli: suomi

Suhde: <http://urn.fi/URN:ISSN:1798-2022>, ePooki - Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut

Oikeudet: Julkaisu on tekijänoikeussäännösten alainen. Teosta voi lukea ja tulostaa henkilökohtaista käyttöä varten. Käyttö kaupallisiin tarkoituksiin on kielletty.

Näin viittaat tähän julkaisuun

Seppänen, S. 2017. Verkostotyön merkitys terveysalan koulutuksen kehittämisessä ja yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa. Teoksessa K. Koivisto, A. Henner & L. Kiviniemi (toim.) Hoitotyön koulutus ja tutkimus- ja kehittämistoiminta – ajankohtaisia ja tulevaisuutta ennakoivia haasteita. ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 43. Hakupäivä 1.12.2017. <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2017101950199>.